

חולין עז

משה שווערד

1. תורת חיים מסכת חולין דף עז עמוד א

ועוד התורה חסה וכו'. וא"ת מאי ועוד דאי לא קיימא לן כר' יוחנן אלא כריש לקיש דאזיל בתר סוף כי חסה תורה על ממונן של ישראל מאי הוי וי"ל דרבה הוה מספקא ליה אי אזלינן בתר השתא אי בתר סוף לכך קאמר חדא הא איכא ר"י דלא מספקא ליה בהכי וס"ל דודאי אזלינן בתר השתא ועוד את"ל דלאו ודאי הוא אלא ספקא מ"מ מספקא יש להקל משום דהתורה חסה וכו' וקאמר ליה רב פפא דאדרבא חדא האיכא ריש לקיש דלא מספקא ליה בהכי וסבר דודאי אזלינן בתר סוף ועוד את"ל דלאו ודאי הוא אלא ספקא מ"מ מספקא יש להחמיר כיון דאיסורא דאורייתא הוא דספקא דאורייתא קיימא לן לחומרא.

2. ספר לב אריה

דף עז בנב הא אמר ר' יעמין עליהם נפסח ועוד כדמיה חסה על פסוק
אל ישראל כלמח הדבר פתח פתח דלך הי סד דרסה דכשיל
ועוד פתח פתח דלך דלך וכו' פ"ה סעפיר כה פ"ה פ"ה

ולפניך יל דרסה הי סל דל דלך דלך פתח עליהם הוא רק חומר מדרבנן
דלא ליה להחיר גם חזר שיתקבלה קא' חזר דלר' יעמין עליהם ועוד חסו'
ר' דלך פתח פתח הוא רק חומר דאחמיר רבנן וכו' חזק חסה משה דהא
יכול ללכת יד חוכה פסח נכבד גמור אבל סבא דלך ל' הקיה לא אחמיר רבנן
דכתיבה חסה על פתח של ישראל ארבע פסח פתח ל' ריש לקיש סל דלך
יעמין עליהם וגם כלמח איסורא דאורייתא הא חייב כדמסיק דף ר' יוחנן
הד דיה דהא נבי עור כרלם של ענל הדך פתח דלכו מסמח ופתח' יחידה
הא אלמח דמדרארייתא לא חסבינ ל' ככבד דהא פתח' לקולא סמיק פ"ו דלכו
מסמח ודאי כדלך לא מתיי ספסד ממון לחיטרי איסור תורה וכו' פ' לייכב גם
קסיה פתח' כפ"ה לקמן כפ"ה סגל' פ"ה חס' דלך פתח' ל' יוחנן עור

3. "שהייה תלתא ריגלי"

- רש"י חולין דף עז/א
שהייה תלתא ריגלי - לשאול הלכה לחכמים הנאספים לרגל:
- עיין הג' יעב"ץ
- רש"י יבמות דף קכב/א
תלתא ריגלי - שהיו תלמידי חכמים נקבצים לשמוע דרשה הלכות פסח בפסח והיתה שואלת מהם ובתשובת הגאונים מצאתי כל הנך ריגלי דאמוראי היינו יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם:

4. הערות מהרב אלישיב

נפש היפה תאכלנה. אבל אסטניס אסור לו לאכלה משום כל תשקצו.

5. רמב"ם יד החזקה - הלכות מאכלות אסורות פרק ה

(יג) השוחט בהמה מעוברת ומצא בה שליל בין חי בין מת הרי זה מותר באכילה ואפילו שליא מותרת באכילה ושליא שיצאת מקצתה ושחט את הבהמה אם היתה שליא זו קשורה בולד מה שיצא ממנה אסור והשאר מותר ואם לא היתה קשורה בו כולה אסורה שמא שליא זו שיצאת מקצתה הלך לו ולד שהיה בה וולד זה שנמצא בבטן הלכה שליא שלו ואין צריך לומר שאם לא נמצא בבטן ולד כלל שהשליא כולה אסורה.

השגת הראב"ד - ומצא בה שליל וכו' כתב הראב"ד ז"ל א"א מכדי קי"ל דשליא אינו אוכל דפרשא בעלמא היא וכי יש עמה ולד קשור דליכא בה חשש ולד נימוח אמאי אסורה לא כולה ולא מקצתה עכ"ל:

6. רשב"א על חולין דף עז/ב

כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי. פי' רבינו שלמה ז"ל במס' שבת בשלהי פרק במה אשה (סו, א) דבר שאינו ניכר בו משום רפואה אע"פ שיש בו רפואה יש בו משום דרכי האמורי, והיינו דפריך מסוקרו בסיקרא שאין בו רפואה ניכרת, דאי לא הכי מאי קא פריך אטו עד השתא מי לא ידעינן דיש דברים הרבה אסורין משום דרכי האמורי, אלא לאו כדפרישית. ותמיהא לי דהא איכא שן של שועל ומסמר הצלוב והיאך רפואתן ניכרת. ועוד דאם כן סוקרו בסיקרא יש בו רפואה אלא שאינה ניכרת, דאי לא מאי פריך ליה מינה דאי אין בה רפואה כלל אף לדידיה נמי קשיא. אלא מסתברא דהכי קא פריך, וכי כללא הוא דכל שאין בו רפואה כלל יש בו משום דרכי האמורי והא איכא סוקרו בסיקרא:

7. הערות מהרב אלישיב

אביי ורבא דאמרי תרויהו כל דבר שיש בו רפואה אין בו משום דרכי האמורי וכו'. ופליגי קמאי בזה, וס"ל להרשב"א דכל רפואה שנראה הרפואה כדרך הטבע, ודאי שרי אלא אף רפואה שהיא סגולי נמי שרי, דכשהקב"ה ברא העולם וברא רפואה למכה ברא נמי רפואה בדרך סגולית, ורק אי מוחזק דמהני, משא"כ אי לא מוחזק וידעינן שהאמוריים משתמשים, ופעמים מהני מצד איצטגנינות זה אסור. וכ"מ ברש"י דלחש שרי היינו שהוא סגולה. [ואולם שיי הרמב"ם דשרי ללחוש ע"ג מכה של נחש דהוי סכנה, אף דבאמת לא מהני מידי מ"מ הרי החולה סבור דמועיל. והתירו ליתובי דעתיה. ומשמע דרק משום סכנה שרי ולא בכל לחש אלא משום פקוח נפש. וכן

8. ספר בניהו בן יהודע על חולין דף עז/ב

תניא אילן שמשיר פרותיו סוקרו בסיקרא וטוענו באבנים. ונ"ל בס"ד דרך רמז אילן רמז ללשון שהוא עיקרו של גוף הנקרא אילן דכתיב [דברים כ' י"ט] כי האדם עץ השדה, שמשיר פירותיו ר"ל שמדבר לשון הרע שעל ידי כן לוקחים ממנו תורה ומצות שלו ונותנים לאותו שסיפר עליו, וכמו שאמר בספר חסידים באותו חסיד שבזהו אחד בבית הכנסת, וכשהלך לביתו שלח לו מנחה כלכלה של תאנים באומרו זהו תמורת הדורון שקבלתי ממך שהוא תורה ומצות שלך, זה הוא תקנתו ורפואתו, סוקרו בסיקרה ר"ל מייפהו בתורה, וסיקרה לשון יפוי כמו מסקרות עינים [ישעיה ג' ט"ז] והוא מייפהו בתורה דכתיב [משלי ט"ו ד'] מרפא לשון עץ חיים, וטוענו באבנים אלו התפילות שנקראים אבנים. וכמו שאמר בזוהר על פסוק אבנים שלימות תבנה [דברים כ"ז ו'] שיהיו תפילות שלמים:

9. ספר שערים מצ' בהלכה

דף עת. צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים. שמעתי לפרש עפ"י מה דאיתא בזוה"ק למה נקרא המצורע מוסגר כי סגורים לפניו שערי תפלה, וא"כ המצורע אינו יכול לבקש רחמים על עצמו, לכן יודיע צערו לרבים שהם יבקשו עליו רחמים. ובמס' שבת (סו.) פירשנו דבשאר חולאים וצרות אחרות באים לבקרו והם רואים צרותיו וממילא מבקשים עליו, אבל במצורע שהוא מופרש מבני"א כדכתיב (תזריע יג-מ) "בדך ישב", צריך הוא להכריז בקול וטמא טמא יקרא ומודיע צרותיו לאחרים, והם יתפללו עליו, [וכן איתא במס' יומא (עה.) דאנה בלב איש ישיחנה לאחרים ופי' בערוך כדי שיבקשו עליו רחמים.]

10. המאירי על מסכת חולין דף עז/ב

אילן שמשיר פירותיו מרוב שמנו יכול לטענו באבנים כדי להכחישו ורשאי הוא גם כן לסמנו בחוט של סיקרא לא מדרך נחש אלא מצד שיכירו העוברים את טיבו ויבקשו עליו רחמים וכן המצורע שהוא יושב חוץ למחנה היה צוח טמא טמא להודיע טיבו לרבים או סימן אחר המוכיח לבריות על כך כדי שיבקשו עליו רחמים ועל דרך זה אמרו על כל מי שאירע בו דבר שהוא צריך להודיע צערו לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים וכן נמשך מן הענין שמוכיחין אותו ומפשפש במעשיו וישוב אל י"י וירחמנו ואל אלקינו כי ירבה לסלות: